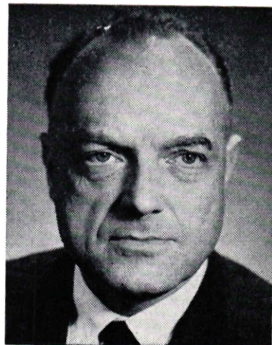

Psyksiska insufficienser hos utländsk arbetskraft

Från allmänna erfarenheter kan man peka på en rad speciella problem som sammanhänger med psykiska insufficienser hos den utländska arbetskraften — även om vetenskapliga undersökningar är sällsynta.

Vilken roll spelar urvalet av dem som kommer hit? Vad betyder vår specifika miljö med dess arbetstempo, dess klimat osv? Hur skall vi bemästra de speciella diagnostiska och terapeutiska svårigheter som uppstår inför patienter från en annan kulturell bakgrund?

Rudolf Schlaug, överläkare vid psykiatriska kliniken vid Södersjukhuset, har tidigare varit verksam vid psykiatriska kliniken i Västerås, en stad med stort inslag av utländsk arbetskraft.

Rudolf Schlaug

En praktiskt arbetande psykiater i Västmanlands län kan ej undgå att få erfarenheter av utländsk arbetskraft. Det är självfallet, att av det stora antal utlänningar, som arbetar inom länets industri, en del blir *insufficienta* i medicinskt, arbetsmässigt, personligt eller socialt avseende f.ö. Erfarenheterna är dock mera ägnade att fästa uppmärksamheten vid metodiska problem än att ge faktiska upplysningar eller råd om behandling. Undersökningar på detta område, där många angelägna socialmedicinska forskningsuppgifter väntar, saknas nästan helt.

Problemen

Problemen kan sägas koncentreras kring två frågor. För det första: betyder *urvalet* av den främmande arbetskraften något?

För det andra: är det något i vår *miljö*, som påverkar i ogynnsam riktning och vad är det i så

fall, eller är det kanske den främmande miljön som sådan?

Vilka är det som lämnar det egna landet eller lämnar det för att arbeta just här? Finns det sådana, som lämnar sitt land endast för att komma bort ifrån något? Ibland sker ett styrt urval med "handplockad" arbetskraft, i andra fall föreligger ett eget initiativ att resa just hit.

Man möter här problem av samma art som det alltid gäller vid studium av emigrationer och migrationer.

Om det nu är miljön, som betyder något för de insufficienser man ser hos utlänningar i vårt land — vilka specifika miljöfaktorer är det som är skadliga? Är det vårt klimat med dess långa tider av mörker, är det arbetstempot, är det isoleringen från andra eller är det aggregationen bland de egna som är avgörande? Har främlingskapet att ej vara välsedd av den bofasta befolkningen eller emigranternas avundsjuka mot de "lyckligare lot-tade" infödingarna någon betydelse? Betyder kollisionen mellan olika moraliska, särskilt sexualmo-

Efter ett anförande vid symposium i Svenska Läkarsällskapet januari 1967.

raliska, värderingar någonting för de missanpassningar man av och till möter? Idel frågor som är svåra att precisera och än svårare att besvara.

Det finns också teoretiska frågeställningar av typen: om en utlänning i Sverige drabbas av en insufficiens i den mening som ovan sagts, skiljer dessa insufficienser sig från den inhemska befolkningens i frekvens, i art, i utformning?

Man möter å andra sidan problem som gäller den iakttagande läkaren eller socialarbetaren. Medvetna eller omedvetna fördomar kan spela in mot främlingar i allmänhet eller mot vissa typer av utlänningar. Även det motsatta förhållandet kan ha betydelse, då en särskilt välvillig inställning föreligger gentemot en viss ras eller en viss, kanske förföljd nationalitet. Vi måste alltid räkna med att svepande omdömen kan förekomma i dessa sammanhang. Människor från landet A super värre än andra, män från landet B är svårare på kvinnor, människor från landet C är, "som alla vet", barnsliga och har svårt att behärska sig, och vi "vet", att man lättare tar till handgripligheter om man är från landet D. I landet E är man misstänksam och stingslig, och människorna i landet F är i all allmänhet "typiska" människor från F.

Symtom och miljö

Till dessa metodiska svårigheter kan komma mera påtagliga problem i den psykiatriska diagnostiken. Man kan möta psykos, som liknar dem som beskrivits som betingade av "språkfrämmande omgivning" eller t.ex. paranoidea psykos med skräck för "främmande agenter". Hur skall sanningshalten i sådana påståenden kunna bedömas? En psykos kan få särskilt svårförståelig karaktär genom patientens kulturella bakgrund. Hur skall man betrakta en depressiv reaktion hos en person från östasien, där harakiri synes vara en sakral institution? Eller helt allmänt: det är svårt att identifiera och förstå de faktiska bekymmer som den medmänniska har, som är uppvuxen i en annan kulturmiljö och som mer eller mindre har isolerats i vår föga internationellt betonade land.

Samma problem uppstår när det gäller att bedöma beteendeavvikelser eller tecken på karak-

tärsförändringar. Värderingarna torde vara påtagligt olika hos en sydeuropé och en genomsnittssvensk.

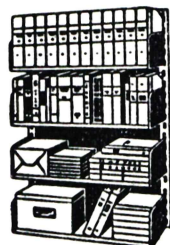
Främlingskap

När det gäller den mängd av problem, som möter när man skall försöka finna ut det karaktäristiska hos insufficienser hos utländsk arbetskraft i Sverige, måste man börja med att identifiera en generell faktor: alla är de dock var på sitt sätt *främlingar*, även om man sedan kan finna för de olika grupperna specifika drag, som måhända kan vara av betydelse både för frekvens och utformning av olika former av insufficienser. Själva främlingskapet torde dock vara det, som i första hand är gripbart.

För praktikern är emellertid en fråga helt dominerande. Det gäller att i möjligaste mån möta den hjälpsökande med ett försök att förstå honom trots alla svårigheter, av vilka endast en del har nämnts. Bortsett från metodiska problem är den praktiska uppgiften lättformulerad: det gäller att med de medel läkaren kan ha till förfogande medverka till att patienten finner sig tillrätta i den miljö han nu kommit och där han nu av en eller annan orsak har sviktat.

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.

Sparings

Försäljningsavd.:

KARLAV. 89 - STOCKHOLM Ö
Tel. 67 36 50, 67 76 75, 67 76 81